

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THÁI SƠN

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP
XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI HUYỆN HÒA AN,
TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THÁI SƠN

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP
XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI HUYỆN HÒA AN,
TỈNH CAO BẰNG**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. ĐÀO THANH VÂN

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và hoàn toàn chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Mọi sự giúp đỡ để thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thái Sơn

LỜI CẢM ƠN

Trước hết với tình cảm chân thành và lòng biết ơn sâu sắc, tôi xin gửi lời trân trọng cảm ơn đến **Thầy giáo PGS. TS Đào Thanh Vân** - Người trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy giáo, cô giáo trong Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, các Thầy Cô phòng Đào tạo trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã trực tiếp giảng dạy và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin cảm ơn Ủy ban nhân dân huyện Hòa An, UBND các xã: Nam Tuấn, Bế Triều, Nguyễn Huệ và các hộ gia đình ở 3 xã trên đã cung cấp số liệu thực tế và thông tin cần thiết để tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tôi xin trân thành cảm ơn đồng nghiệp, bạn bè, cùng toàn thể gia đình, người thân đã động viên tôi trong thời gian học tập và nghiên cứu đề tài.

Thái Nguyên, ngày   tháng   năm 2016

Tác giả luận văn

Nguyễn Thái Sơn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC BẢNG BIỂU.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu và yêu cầu.....	2
3. Ý nghĩa của đề tài	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận của xây dựng nông thôn mới.....	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản về nông thôn, phát triển nông thôn.	4
1.1.2. Quan điểm về nông thôn mới và xây dựng nông thôn mới.....	5
1.1.3. Nguyên tắc xây dựng nông thôn mới	6
1.1.4. Nội dung chủ yếu về chương trình xây dựng nông thôn mới.....	7
1.1.5. Các bước xây dựng nông thôn mới	12
1.1.6. Căn cứ pháp lý để xây dựng nông thôn mới.....	13
1.2. Cơ sở thực tiễn về xây dựng nông thôn mới	13
1.2.1. Kinh nghiệm xây dựng nông thôn ở một số nước trên thế giới	13
1.2.2. Tình hình thực hiện chương trình nông thôn mới ở Việt Nam	17
1.3. Các kết luận qua phân tích tổng quan.....	24
1.3.1. Về tình hình xây dựng nông thôn mới trong nước và trên thế giới.....	24
1.3.2. Những tồn tại và bất cập trong xây dựng nông thôn mới.....	26
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	28
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	28
2.2. Nội dung nghiên cứu	28

2.3. Phương pháp nghiên cứu	28
2.3.1. Phương pháp thu thập số liệu	28
2.3.2. Phương pháp điều tra hộ.....	29
2.3.3. Phương pháp phân tích	30
2.3.4. Phương pháp xử lý số liệu	31
2.4. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	31
2.4.1. Chỉ tiêu về mức thu nhập.....	31
2.4.2. Chỉ tiêu về tỷ lệ.....	31
2.4.2. Chỉ tiêu về cơ cấu (%)	32
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	33
3.1. Thực trạng xây dựng nông thôn mới ở huyện Hòa An, Cao Bằng.....	33
3.1.1. Thành lập bộ máy chỉ đạo xây dựng nông thôn mới từ huyện đến cơ sở	33
3.1.2. Kết quả bước đầu tổ chức thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2015	34
3.2. Tình hình xây dựng nông thôn mới ở 3 xã nghiên cứu	52
3.2.1 Một số thông tin về 3 xã nghiên cứu	52
3.2.2. Mức độ đạt các tiêu chí của 3 xã theo 19 tiêu chí của QĐ 491	54
3.2.3. Sự hiểu biết của người dân về chương trình xây dựng nông thôn mới	56
3.2.4. Tham gia của người dân về chương trình xây dựng nông thôn mới tại 3 xã.	58
3.2.4. Ý kiến của cán bộ về thuận lợi, khó khăn và giải pháp xây dựng NTM tại địa phương.....	60
3.3. Những thuận lợi và khó khăn trong việc xây dựng nông thôn mới ở huyện Hòa An.....	62
3.3.1. Thuận lợi.....	62
3.4.2. Những khó khăn trong việc xây dựng nông thôn mới ở địa phương	64
3.4.3. Tổng hợp trong phân tích ma trận SWOT.....	66
3.4.4. Xác định nguyên nhân thông qua phân tích SWOT	67
3.4. Một số giải pháp đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới ở Hòa An	69
3.4.1. Quan điểm và mục tiêu xây dựng nông thôn mới của huyện Hòa An trong giai đoạn mới 2016-2020.....	69

3.4.2. Các giải pháp đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới.....	70
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	80
1. Kết luận.....	80
2. Đề nghị	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa
ANTQ	An ninh tổ quốc
BKHĐT	Bộ kế hoạch đầu tư
BQL	Ban quản lí
BTC	Bộ tài chính
CNH-HĐH	Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa
CSHT	Cơ sở hạ tầng
DTTN	Diện tích tự nhiên
HĐND	Hội đồng nhân dân
HTX	Hợp tác xã
HTX DVNN	Hợp tác xã dịch vụ nông nghiệp
MTQG	Mục tiêu quốc gia
MTTQ	Mặt trận tổ quốc
NN&PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
NQ	Nghị quyết
NTM	Nông thôn mới
PTNT	Phát triển nông thôn
SX - KD	Sản xuất - Kinh doanh
UBND	Ủy ban nhân dân
VH - TT - DL	Văn hóa - Thể thao - Du lịch

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Tình hình thực hiện tiêu chí quy hoạch và thực hiện quy hoạch	34
Bảng 3. 2. Tình hình thực hiện tiêu chí giao thông	36
Bảng 3.3. Tình hình thực hiện tiêu chí Thủy lợi	37
Bảng 3.4. Tình hình thực hiện tiêu chí Điện nông thôn	38
Bảng 3.5. Tình hình thực hiện tiêu chí về bưu điện	41
Bảng 3.6. Tình hình thực hiện tiêu chí nhà ở dân cư	42
Bảng 3.7. Tình hình thực hiện tiêu chí về giáo dục	44
Bảng 3.8. Tình hình thực hiện tiêu chí Y tế	46
Bảng 3.9. Tình hình thực hiện tiêu chí môi trường	47
Bảng 3.10. Tình hình thực hiện tiêu chí hệ thống chính trị.....	49
Bảng 3. 11. Tổng hợp kết quả thực hiện các tiêu chí trên toàn huyện	51
Bảng 3.12. Một số thông tin về 3 xã nghiên cứu.....	52
Bảng 3.13. Một số thông tin 3 xã điểm thời điểm tháng 10 năm 2015	54
Bảng 3.14. Sự hiểu biết của người dân về chương trình xây dựng NTM (n=90)	56
Bảng 3.15. Sự tham gia của người dân trong xây dựng NTM (n=90)	58
Bảng 3. 16. Ý kiến của cán bộ về thuận lợi, khó khăn và giải pháp xây dựng NTM tại địa phương (n=40)	60
Bảng 3.17. Phân tích ma trận SWOT	66

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Việt Nam phát triển từ một đất nước với nền nông nghiệp là chủ yếu. Ở thời kỳ nào Đảng và Nhà nước cũng chăm lo đến phát triển kinh tế xã hội ở nông thôn. Tại Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương Đảng (khoá X) đã ban hành Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 05/5/2008 về nông nghiệp, nông dân, nông thôn.

Để triển khai Nghị quyết số 26-NQ/TW, với chủ trương đưa nông thôn tiến kịp với thành thị, xây dựng mục tiêu hiện đại hóa nông thôn Việt Nam vào cuối năm 2020. Thủ tướng Chính phủ đã ra 491/QĐ-TTg ngày 16/4/2009 về việc ban hành Bộ tiêu chí Quốc gia về nông thôn mới; Quyết định số 800/QĐ-TTg ngày 04/6/2010 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 – 2020. Xây dựng nông thôn mới được tất cả các tỉnh trên phạm vi cả nước quan tâm, là chủ thể của nhiều hội nghị, hội thảo, đề tài nghiên cứu nhằm thực hiện thắng lợi nghị quyết của Đảng và Chính phủ.

Trên cơ sở Nghị quyết và các quyết định đã đề ra, các địa phương tiến hành rà soát và xây dựng chương trình hành động để thực hiện thắng lợi xây dựng nông thôn mới theo bộ tiêu chí. Cũng như các địa phương trong cả nước, Cao Bằng đã lập kế hoạch triển khai thực hiện xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010-2020. Để xây dựng nông thôn mới Cao Bằng theo tiêu chí mới đòi hỏi phải có sự đánh giá một cách tổng thể, bên cạnh sự nỗ lực của toàn Đảng, toàn dân và huy động các nguồn lực trong xã hội cùng tham gia vào phát triển nông thôn.

Hoà An là huyện nằm ở vị trí trung tâm tỉnh và bao quanh Thành phố Cao Bằng với tổng diện tích tự nhiên 60.598,14 ha; có 21 xã, thị trấn; huyện có dân số gần 53.347 người. Trên địa bàn huyện có các tuyến giao thông huyết mạch có ý nghĩa quốc gia và quốc tế như các quốc lộ 3, 34; các tỉnh lộ 203, 204. Theo các tuyến giao thông này có thể lưu thông thuận lợi với thành phố Cao Bằng, các huyện khác trong tỉnh, với Hà Nội và cửa khẩu với nước CHND Trung Hoa. Các xã trong huyện đều có đường ô tô đến trung tâm cụm xã và các cụm điểm dân cư, thuận lợi cho việc vận chuyển hàng hóa, đáp ứng nhu cầu đi lại của nhân dân trong huyện. Hệ thống thủy lợi trên địa bàn Hoà An gồm có 4 hồ đập lớn, 6 hệ thống trạm bơm và 126 hệ thống công trình thủy lợi